

Zmiany liczby ludności w polskich miastach na przestrzeni lat

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Symulacja interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Zmiany liczby ludności w polskich miastach na przestrzeni lat

Źródło: dostępny w internecie: <https://pixabay.com/pl/photos/poci%C4%85g-wagon-ludzie-t%C5%82um-st%C3%B3p-2373323/>, domena publiczna.

Mimo względnie oszacowanej liczby ludności w poszczególnych miastach w Polsce, wartość ta jest dynamiczna i ciągle się zmienia. Do jednego miejsca ludzie napływają, z innego zaś emigrują. Zmiany liczby ludności w poszczególnych miejscach mogą świadczyć o jego sytuacji gospodarczej lub warunkach i walorach przyrodniczych, które są determinantami osiedlania się ludzi. Podczas tej lekcji dowiesz się, jak zmieniała się liczba ludności w poszczególnych miastach w Polsce.

Twoje cele

- Omówisz dynamikę zmian liczby ludności w wybranych miastach w Polsce.
- Wyjaśnisz, co decyduje o zmianie liczby ludności w poszczególnych miastach w naszym kraju.

Przeczytaj

Co wpływa na strukturę liczby ludności w miastach?

W większości polskich miast w odniesieniu do 1995 r. odnotowuje się spadek liczby ludności. Przyczyną tego zjawiska jest dezurbanizacja, która miała miejsce na przełomie XX i początku XXI wieku. O napływie osób do miast decyduje kilka czynników, przede wszystkim: rozwój gospodarczy, miejsca pracy i jakość życia. Wzrastająca liczba ludności w danym mieście może świadczyć o jego poziomie rozwinięcia, malejąca zaś może mieć podłoże w starzeniu się społeczeństwa, odpływie ludzi, którzy nie znajdują pracy w danym miejscu czy też ich powrocie na obszary nieurbanizowane ze względu na walory przyrodnicze czy mniejszą ilość zanieczyszczeń w porównaniu do miasta.

Nazwa	Liczba ludności w poszczególnych miastach w latach 1995-2019								
	1995	1998	2001	2004	2007	2010	2013	2016	2019
Wrocław	642 671	638 956	640 644	636 854	633 950	630 256	631 263	637 075	641 607
Bydgoszcz	385 764	386 435	375 189	369 151	362 397	365 202	360 289	354 990	349 021
Lublin	353 300	356 243	358 896	355 954	352 786	349 994	346 987	340 745	339 770
Gorzów Wielkopolski	124 932	125 870	125 858	125 787	125 438	124 589	124 442	123 911	123 691
Zielona Góra	116 073	117 879	118 195	118 707	118 045	118 796	119 069	138 898	140 874
Łódź	825 615	809 770	795 398	776 297	756 666	733 367	715 360	698 688	682 679
Kraków	745 435	740 465	759 046	757 957	756 336	757 103	758 940	762 448	774 839
Radom	232 261	232 524	230 339	227 944	225 292	222 272	218 963	215 653	212 230
Warszawa	1 638 277	1 622 028	1 671 757	1 690 821	1 704 717	1 696 569	1 718 219	1 748 916	1 783 321
Opole	130 570	130 121	130 292	128 686	127 246	122 668	121 272	118 938	128 208
Rzeszów	160 342	161 541	160 819	158 987	166 684	178 834	182 520	187 027	194 886
Białystok	277 768	283 163	289 767	291 917	294 817	293 946	294 925	296 310	297 356
Łomża	62 974	64 428	63 920	63 760	63 289	63 295	62 750	62 716	62 965
Suwałki	66 198	68 018	69 062	69 103	69 208	69 281	69 337	69 543	69 858
Gdańsk	462 830	460 817	462 705	460 524	456 103	460 416	460 815	462 996	468 158
Gdynia	251 400	252 002	253 510	253 651	251 183	249 676	248 362	247 329	246 244
Katowice	354 218	347 994	329 352	321 163	313 461	312 294	305 995	299 012	293 636
Kielce	213 701	212 541	213 299	209 962	206 796	203 092	200 236	197 724	195 266
Olsztyn	167 403	170 556	173 423	173 350	175 098	175 447	174 642	173 599	172 194
Kalisz	106 842	106 660	109 900	108 666	108 311	105 760	104 300	102 575	100 482
Konin	82 655	83 489	82 622	81 489	80 195	78 817	77 503	75 607	73 742
Poznań	581 772	579 299	581 172	573 003	564 035	556 722	549 082	541 561	535 802
Szczecin	419 272	418 678	416 325	413 294	408 583	410 583	408 502	405 413	402 067

Źródło: *Świat w liczbach*, WSiP, Warszawa.

Nazwa	Dynamika zmian liczby ludności w poszczególnych miastach w latach 1995-2019								
	1995	1998	2001	2004	2007	2010	2013	2016	2019
Wrocław	100	99,42	99,68	99,09	98,64	98,07	98,22	99,13	99,83
Bydgoszcz	100	100,17	97,26	95,69	93,94	94,67	93,40	92,02	90,48
Lublin	100	100,83	101,58	100,75	99,85	99,06	98,21	96,45	96,17
Gorzów Wielkopolski	100	100,75	100,74	100,68	100,41	99,73	99,61	99,18	99,01
Zielona Góra	100	101,56	101,83	102,27	101,70	102,35	102,58	119,66	121,37
Łódź	100	98,08	96,34	94,03	91,65	88,83	86,65	84,63	82,69
Kraków	100	99,33	101,83	101,68	101,46	101,57	101,81	102,28	103,94
Radom	100	100,11	99,17	98,14	97,00	95,70	94,27	92,85	91,38
Warszawa	100	99,01	102,04	103,21	104,06	103,56	104,88	106,75	108,85
Opole	100	99,66	99,79	98,56	97,45	93,95	92,88	91,09	98,19
Rzeszów	100	100,75	100,30	99,15	103,96	111,53	113,83	116,64	121,54
Białystok	100	101,94	104,32	105,09	106,14	105,82	106,18	106,68	107,05
Łomża	100	102,31	101,50	101,25	100,50	100,51	99,64	99,59	99,99
Suwałki	100	102,75	104,33	104,39	104,55	104,66	104,74	105,05	105,53
Gdańsk	100	99,57	99,97	99,50	98,55	99,48	99,56	100,04	101,15
Gdynia	100	100,24	100,84	100,90	99,91	99,31	98,79	98,38	97,95
Katowice	100	98,24	92,98	90,67	88,49	88,16	86,39	84,41	82,90
Kielce	100	99,46	99,81	98,25	96,77	95,04	93,70	92,52	91,37
Olsztyn	100	101,88	103,60	103,55	104,60	104,81	104,32	103,70	102,86
Kalisz	100	99,83	102,86	101,71	101,37	98,99	97,62	96,01	94,05
Konin	100	101,01	99,96	98,59	97,02	95,36	93,77	91,47	89,22
Poznań	100	99,57	99,90	98,49	96,95	95,69	94,38	93,09	92,10
Szczecin	100	99,86	99,30	98,57	97,45	97,93	97,43	96,69	95,90

Źródło: Świat w liczbach, WSiP, Warszawa.

Analizując Tabelę numer 2, można zauważyć, że w sześciu polskich miastach, tj.: Poznaniu, Szczecinie, Opolu, Łodzi, Wrocławiu i Radomiu liczba ludności spada z roku na rok od 1995 r., przy czym w Łodzi w 2019 r. odnotowuje się największą dynamikę odpływu liczby mieszkańców w porównaniu do wszystkich miast w Polsce. W miastach: Gdyni, Gdańsku, Białymstoku, Rzeszowie, Warszawie oraz Krakowie i Zielonej Górze występuje wzrost liczby mieszkańców, co może świadczyć o sprzyjającej koniunkturze tych miast. Powszechnym trendem jest jednak spadek liczby ludności mieszkającej w miastach.

Czynniki wpływające na napływ ludzi do miast:

- większy udział miejsc pracy w porównaniu z wsią,
- wygodniejszy tryb życia (skompilowane sklepy w sąsiedztwie, apteki, szpital oraz praca),
- krótszy czas dojazdu do pracy,
- upowszechnienie miejskiego stylu życia

Czynniki decydujące o odpływie ludzi z miast na wieś:

- mieszkanie z dala od zanieczyszczeń,
- atrakcyjniejsze ceny nieruchomości poza miastem,
- mieszkanie daleko od miejskiego zgiełku

Zmniejszanie się miast

Zmniejszenie się powierzchni miast jest jednym z ważniejszych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych, które zachodzą na obszarach miejskich. Zjawisko to odnosi się do ośrodków miejskich, w których występuje depopulacja, spadek zatrudnienia lub przedłużający się kryzys gospodarczy. Miasto dotknięte tym procesem charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym. [Regresja](#) zachodząca na obszarze miejskim najczęściej jest skutkiem kryzysu gospodarczego, wiążącego się z redukcją miejsc pracy. Największy wpływ na proces depopulacyjny miast mają czynniki związane z transformacją ekonomiczną i restrukturyzacją przemysłu oraz z konsekwencjami drugiego przejścia demograficznego. Niewątpliwie największym negatywnym skutkiem tego zjawiska jest wzrost kosztów jednostkowych funkcjonowania miasta w związku ze zmniejszeniem liczebności mieszkańców, to zaś skutkuje obciążeniem mieszkańców, czego konsekwencją jest ubożenie ludności, kryzys gospodarczy, który może nawet doprowadzić do upadku miasta.

Słownik

regresja

zmniejszenie się liczby ludności w miastach

Symulacja interaktywna

Polecenie 1

Korzystając z symulacji interaktywnej, określ, w których miastach Polski odnotowuje się wzrost liczby mieszkańców, a w których jest tendencja malejąca. Jaka jest dynamika tych zmian na przestrzeni lat w podanych miastach? Wyjaśnij ich przyczyny.

Symulacja 1

Najedź kursorem na punkty na wykresie, aby poznać kierunek i dynamikę zmian liczby mieszkańców na przestrzeni lat w podanych miastach.

Rozwój miast liczących ponad 300 tys. mieszkańców (liczba mieszkańców w tys.)

Rozwój miast liczących ponad 300 tys. mieszkańców

	Rok	Warszawa	Łódź	Kraków	Wrocław	Poznań	Gdańsk	Szczecin	Bydgoszcz	Lubli
1	1946	492.6	496.9	299.4	170.7	268	117.9	72.9	134.6	99.4
2	1970	1315.60	762.7	589.5	526	471.9	365.6	338	282.2	238.
3	1997	1624.90	812.3	740.5	639.4	580.1	461.4	418.9	386.3	356
4	1999	1615.30	800.1	738.1	638.8	576.9	457.9	416.6	386.3	356
5	2007	1704.70	756.7	756.3	634	564	456.1	408.6	362.4	352.
6	2013	1718.20	715.4	758.9	631.3	549.1	460.8	408.5	360.3	347
7	2019	1783.30	682.7	774.8	644.6	535.8	468.2	402.1	349	339.

Źródło: Świat w liczbach, WSiP, Warszawa.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż czynniki intensyfikujące proces zmniejszania się powierzchni miast:

☐ wysoki odsetek osób po 70 roku życia

☐ zmniejszenie podaży zatrudnienia

☐ niska stopa bezrobocia

☐ ujemny przyrost naturalny

Ćwiczenie 2

Zaznacz czynniki decydujące o odpływie ludności z miast na obszary wiejskie:

☐ atrakcyjniejsze ceny nieruchomości poza miastem

☐ wyższe ceny nieruchomości o wyższym komforcie

☐ coraz lepsza komunikacja

☐ mieszkanie w miejscu z dala od zanieczyszczeń

Ćwiczenie 3

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Nagły odpływ ludności Łodzi spowodowany był:

- ☐ odpływem ludności na tereny podmiejskie w konsekwencji procesu suburbanizacji
- ☐ ujemnym przyrostem naturalnym
- ☐ niżem demograficznym
- ☐ ograniczeniem miejsc pracy w wyniku restrukturyzacji zakładów przemysłowych

Ćwiczenie 4

Uporządkuj w odpowiedniej kolejności etapy procesu urbanizacji. Następnie opisz proces dezurbanizacji.

reurbanizacja

dezurbanizacja

urbanizacja wstępna

suburbanizacja

Ćwiczenie 5

Na podstawie wykresu uzupełnij tabelę.

miasto : Wrocław

saldo_migracji : 2076

miasto : Bydgoszcz

saldo_migracji : -986

miasto : Lublin

saldo_migracji : 193

miasto : Zielona Góra

saldo_migracji : 867

miasto : Łódź

saldo_migracji : -1086

miasto : Kraków

saldo_migracji : 6972

miasto : Warszawa

saldo_migracji : 10235

miasto : Opole

saldo_migracji : 190

miasto : Rzeszów

saldo_migracji : 1463

miasto : Białystok

saldo_migracji : -432

miasto : Gdańsk

saldo_migracji : 3121

miasto : Katowice

saldo_migracji : -694

miasto : Kielce

saldo_migracji : -474

miasto : Olsztyn

saldo_migracji : -396

miasto : Poznań

saldo_migracji : -1693

miasto : Szczecin

saldo_migracji : 640

Saldo migracji miast wojewódzkich Polski w 2019 roku w osobach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: bdl.stat.gov.pl.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
--------------	--------	-------

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Saldo migracji w Bydgoszczy w 2019 roku było dodatnie.	☐	☐
Poznań i Łódź w 2019 roku były najbardziej wyludniającymi się miastami w Polsce.	☐	☐
Olsztyn, Gdańsk oraz Wrocław z racji dużej ilości napływających studentów są miastami, których proces kurczenia się nie obejmuje.	☐	☐

Ćwiczenie 6

Wskaż poprawne uzupełnienie zdania.

Rok 1990~~1956~~ w Polsce to pojawienie się nowych uwarunkowań społecznych, naturalnych oraz klimatycznych~~gospodarczych, społecznych oraz demograficznych~~, które miały ogromny wpływ na zmiany zachodzące w kraju, efektem których był proces kurczenia się miast. Po rozbiorach~~II wojnie światowej~~ w Polsce odnotowano wysoki przyrost naturalny oraz nasilony proces migracji wewnętrznych ze wsi do miast~~z miasta na wieś~~. Industrializacja oraz rozwój przemysłu wpływała na rozrost miast. Przemiany ustrojowe~~walutowe~~ lat 90. XX wieku wpłynęły na wzmożenie się~~osłabienie się~~ dynamiki demograficznej we wszystkich miastach Polski. Po 2000 roku tendencja migracyjna odwraca się na korzyść wsi~~miast~~. Porównując ze sobą wielkości urbanizacji kraju, mierzonej udziałem ludności miejskiej, to w 2000 roku wynosiła ona 61.9%, a w 2016 roku 60,2%.

Ćwiczenie 7

Na podstawie danych GUS, dostępnych na portalu bdl.stat.gov.pl, uporządkuj malejąco miasta Polski ze względu na ich liczbę ludności w 2019 roku.

Warszawa

Lublin

Gdańsk

Łódź

Wrocław

Kraków

Poznań

Bydgoszcz

Białystok

Szczecin

Ćwiczenie 8

Na podstawie portalu bdl.stat.gov.pl oraz poniższych danych uzupełnij tabelę dotyczącą liczby ludności w miastach, biorąc pod uwagę stan na 31 XII.

Wrocław, Lublin, Kielce, Olsztyn, Szczecin

Miasto	1995		2019	
Wrocław				
Lublin				
Kielce				
Olsztyn				
Szczecin				

Dla nauczyciela

Imię i nazwisko autora: Anna Ruszczyk

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Zmiany liczby ludności w polskich miastach na przestrzeni lat.

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa III

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy:

XV. Społeczeństwo i gospodarka Polski: rozmieszczenie ludności i struktura demograficzna, saldo migracji, struktura zatrudnienia i bezrobocie, urbanizacja i sieć osadnicza, warunki rozwoju rolnictwa, restrukturyzacja przemysłu, sieć transportowa, atrakcyjność turystyczna.

Uczeń:

6) wyjaśnia zmiany procesów urbanizacyjnych i osadnictwa wiejskiego w Polsce, wiążąc je z przemianami społecznymi i gospodarczymi.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 2018 r.:

- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- omawia dynamikę zmian liczby ludności w wybranych miastach w Polsce;
- wyjaśnia, co decyduje o zmianie liczby ludności w poszczególnych miastach naszego kraju.

Strategie nauczania: konstruktywizm, konektywizm

Metody nauczania: rozmowa kierowana, dyskusja, metody operatywne (analiza bloku tekstowego e-materiału, danych statystycznych, symulacji interaktywnej), mapa mentalna

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w parach, praca grupowa, praca zbiorowa na forum klasy

Środki dydaktyczne: tablica interaktywna/monitor dotykowy/tablety, e-materiał, atlasy, mapa fizyczna Polski, arkusze papieru, pisaki

Materiały pomocnicze:

Domański R. – *Geografia ekonomiczna*, PWN Warszawa – Poznań 1978 (od s. 346: *Urbanizacja w Polsce*).

Kiełczewska-Zaleska M. – *Geografia osadnictwa*, PWN Warszawa 1977.

Musiał-Malago M. – *Wybrane aspekty kurczenia się miast w Polsce*, Studia Miejskie tom 29, 2018, s. 61-75.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Czynności organizacyjne.
- Rozmowa kierowana na temat warunków życia w dużych miastach: czy liczba ludności w miastach w Polsce rośnie, czy maleje? Dlaczego?
- Przypomnienie etapów urbanizacji.
- Nauczyciel podaje temat i cele lekcji.

Faza realizacyjna

- Dyskusja kierowana – od czego zależą zmiany liczby ludności w miastach Polski (wykorzystanie bloku tekstowego e-materiału); nawiązanie do fazy wprowadzającej lekcji (do tego, o czym powiedzieli uczniowie).
- Uczniowie wskazują na mapie Polski największe miasta, nawiązują do gęstości zaludnienia regionów, w których te miasta występują.
- Analiza tabel statystycznych zawartych w bloku tekstowym e-materiału – uczniowie wyciągają ogólne wnioski dotyczące zmian liczby ludności w polskich miastach; nawiązują do odpowiedniego etapu urbanizacji.
- Pracując w parach, uczniowie wypisują czynniki, które mają wpływ na napływ lub odpływ ludności z miast.
- Krótka dyskusja o zapisanych czynnikach – które z nich uczniowie uważają za najważniejsze, dlaczego?
- Nauczyciel dzieli uczniów na grupy.

- Uczniowie w grupach zapoznają się z symulacją interaktywną, odpowiadają na polecenia w niej zawarte.
- Nauczyciel prosi uczniów o przedstawienie wniosków płynących z analizy symulacji interaktywnej, dotyczących tendencji zmian liczby ludności w największych miastach naszego kraju oraz dynamiki tych zmian.
- Nauczyciel zadaje pytanie: *Czy i dlaczego polskie miasta są atrakcyjne dla migracji?* Uczniowie wpisują odpowiedzi na mapie mentalnej. **
- Po upływie wyznaczonego czasu przedstawiciele grup prezentują mapy myśli, odpowiadając na postawione pytanie.
- Po wszystkich prezentacjach map mentalnych możliwa krótka dyskusja podsumowująca wypowiedzi uczniów.

Faza podsumowująca

- Nauczyciel podsumowuje etapy lekcji, zestawiając je z założonymi celami.
- Nauczyciel ocenia pracę uczniów, ich zaangażowanie.
- Nauczyciel wprowadza uczniów do fazy ćwiczeń na podstawie poznanego materiału – uczniowie indywidualnie wykonują wskazane ćwiczenia z e-materiału (przy wolniejszym tempie pracy uczniów można ćwiczenia zadać jako pracę domową).
- Uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami – co było łatwe, trudne, ciekawe, możliwości zastosowania zdobytej wiedzy...

Praca domowa

- Uzasadnij zmiany liczby ludności w XXI wieku w miastach regionu, w którym mieszkasz.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium:

- symulację interaktywną można wykorzystać na lekcjach z zakresu podstawowego, dotyczących sieci osadniczej i procesów urbanizacyjnych na świecie i w Polsce (dział VIII. 13) oraz przy omawianiu migracji wewnętrznych w Polsce (dział XV. 4)
- symulację interaktywną można wykorzystać również na lekcji z zakresu rozszerzonego, dotyczącej cech miast, zalet i wad życia na wsi i w mieście (dział XV. 4)